

TÜRK HALK EDEBİYATI

Konu Özeti • Etkinlikler • Murat Hoca ile Çözümlü 30 Soru

İçerik:

Anonim Halk Edebiyatı • Âşık Edebiyatı • Tekke Edebiyatı

Hazırlayan:

Murat Vuranlar

"Gönülden gönüle bir yol vardır görülmez..."

Edebiyat Soru Denetleme Kurulu:

Türkçe Öğretmenleri
Gülser Yeşildal — Yalçın Yeşildel

© Hak Sahipliği: Murat Vuranlar — Mart 2026

Anonim Halk Edebiyatı

Öğrenme Hedefi: Öğrenciler Türk halk edebiyatının üç ana dalını (Anonim Halk Edebiyatı, Aşık Edebiyatı, Tekke Edebiyatı) ve bu dallara ait edebi türlerin özelliklerini tanıyarak, örnekler üzerinden analiz edebilir.

Anonim Halk Edebiyatı Nedir?

Halkın ortak malı olan, söyleyeni zamanla unutulmuş eserlerden oluşur. Dil sade, akıcı ve halkın günlük konuşma dilidir. Temel özellikleri:

- Söyleyeni belli değildir (Anonimdir).
- Hece ölçüsü ve yarım kafiye esastır.
- Somut ve gerçekçi bir anlatım hakimdir.
- Aşk, hasret, ölüm ve kahramanlık ana temalardır.
- Sözlü gelenekle kuşaktan kuşağa aktarılmıştır.

Görset: Halk ozanlarının vazgeçilmez çalgısı Bağlama.

Özellik	MANİ	TÜRKÜ	AĞIT
Yapı / Ölçü	Tek dördlük, 7'li hece ölçüsü.	Asıl bölüm (bent) ve kavuştak.	Genelde dördlüklerden oluşur.
Uyak Düzeni	aaxa	Bende göre değişir.	Koşma tipi kafiye.
Temel Fark	İlk iki dize doldurmaz, asıl konu sondadır.	Özel bir ezgi ile söylenmesi zorunludur.	Ölüm, ayrılık ve acı temalı törenseldir.

Etkinlik 1: Metin Analizi

Aşağıdaki metnin türünü ve belirgin iki özelliğini yazınız.

Mani benim ezberim,
Kan ağlıyor gözlerim,
Ben o yarin yolunu,
Her gün her an gözlerim.

Tür:

Analiz ve Özellikler:

Etkinlik 2: Türleri Ayırt Etme (Yakın Örnekler)

Aşağıdaki iki dördlük de 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. İçerik ve yapı farkını düşünerek türlerini belirtiniz.

Çırpınıp da şan ovaya çıkınca,
Eğlenip de her bir yana bakınca,
Benzeri yok şu cihana bakınca,
Şu bizim illerin hali ne duman!

Tür 1:

Ata binmiş ayağına toz konmaz,
Ölüm gelmiş uykulara hiç kanmaz,
Gitti yiğidim geri daha dönmez,
Kömür gözlüm yer altında çürür mü?

Tür 2:

Neden? (Hangi anahtar kelimeler/yapılar size yardımcı oldu?):

Aşık Edebiyatı

Aşık Geleneği ve Tarihsel Gelişim

İslamiyet öncesi Ozan-Baksı geleneğinin devamı olan Aşık Edebiyatı, 16. yüzyıldan itibaren gelişmeye başlamıştır. Aşıklar, 'bağlama' adı verilen enstrüman eşliğinde şiirlerini irticalen (hazırlıksız) söylerler.

- Dil halkın konuştuğu sade Türkçedir.
- Hece ölçüsü (genellikle 8 ve 11) kullanılır.
- Şiirlerin son dördlüğünde şairin adı (mahlas) geçer.

Temsili GörSEL: Bir aşık şairin eserlerini kaleme alışı ve doğa ile iç içeliği.

Nazım Türlerinin Yapısal Özellikleri

Tür	Ölçü / Üslup	Temel Konu
Koşma	11'li Hece	Aşk, doğa, ayrılık, ölüm
Semai	8'li Hece	Güzelleme, lirik duygular
Varsağı	8'li / Bre, Behey!	Mertçe eda, epik söyleyiş
Destan	11'li / Uzun	Toplumsal olaylar, savaşlar

Örnek Metin Karşılaştırması (Contrasting Cases)

Metin I:

İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye
Deli gönül abdal olmuş
Gezer Elif Elif diye
(Karacaoğlan)

Metin II:

Bre ağalar bre beyler
Ölmeden bir dem sürelim
Gözümüze toprak dolmadan
Bir murada erelim
(Karacaoğlan)

Öğrenci Analizi: Yukarıdaki metinleri hece sayısı ve üslup bakımından karşılaştırarak türlerini belirleyiniz.

Metin I Türü ve Nedeni:

Metin II Türü ve Nedeni:

Tekke (Tasavvuf) Edebiyatı

Tekke Edebiyatı, din ve edebiyatın birleştiği, asıl amacın Allah aşkını ve insan-ı kâmil olma yolculuğunu anlatmak olduğu mistik bir sahadır. Şiirler, öğretici bir nitelik taşır.

Temel Nazım Türleri

- **İlahi:** Allah'ı öven, O'na yakaran şiirlerdir.
- **Nefes:** Bektaşî şairlerin mistik görüşlerini yansıtır.
- **Nutuk:** Tarikata yeni girenlerin eğitimi için yazılır.
- **Devriye:** Varlığın Allah'tan gelip Allah'a dönüşü anlatılır.
- **Şathiye:** İnançları alaycı ama derin bir dille ele alır.

Görsel: Bir dergâh yapısı - Tasavvufun huzurlu ve mütevazî dünyasının sembolü.

Örnek: Yunus Emre (İlahi)

Aşkın aldı benden beni,
Bana seni gerek seni.
Ben yanarım dünü günü,
Bana seni gerek seni.

Örnek: Niyazi Mısri

Derman arardım derdime
Derdim bana derman imiş
Burhan arardım aslıma
Aslım bana burhan imiş

Etkinlik 1: Halk Edebiyatı Dallarını Karşılaştırma

Özellik	Anonim Halk Ed.	Âşık Edebiyatı	Tekke Edebiyatı
Ana Tema:			
Temsilciler:			

Etkinlik 2: Sentez ve Öz-Açıklama

Tekke Edebiyatı'nın mistik yapısı, Türk toplumunun manevi dünyasını ve dil gelişimini nasıl etkilemiş olabilir? Kendi cümlelerinizle sentezleyerek açıklayın.

Halk Edebiyatı Genel Değerlendirme

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kavramlarla doldurunuz.

1. Halkın ortak malı olan ve söyleyeni belli olmayan eserlerin bütününe _____ halk edebiyatı denir.
2. Genellikle 7'li hece ölçüsü ve 'aaxa' uyak düzeniyle yazılan tek dörtlükten oluşan tür _____'dir.
3. Türkülerde her bendin sonunda tekrarlanan nakarat bölümlerine _____ adı verilir.
4. Âşıkların şiirlerinin son dörtlüğünde takma adlarını kullanmalarına _____ denir.
5. Aşk, doğa ve ayrılık gibi konuların işlendiği, 11'li hece ölçüsüyle yazılan en yaygın âşık edebiyatı türü _____'dir.
6. 'Bre, behey, hey' gibi seslenişlerin bulunduğu, mertçe bir edayla söylenen türe _____ denir.
7. Tekke edebiyatında Allah'ı övmek ve O'na dua etmek amacıyla yazılan, Yunus Emre ile özdeşleşen türe _____ denir.
8. Halk edebiyatı ürünleri asırlar boyunca yazıdan ziyade _____ gelenek yoluyla nesilden nesile aktarılmıştır.
9. Ölen bir kişinin ardından duyulan acıyı ve onun kahramanlıklarını anlatan anonim tür _____'tir.
10. Âşıkların şiirlerini söylerken yanlarında bulundurdukları telli çalgıya genel olarak _____ denir.
11. Bektaşî şairlerin tasavvufî görüşlerini dile getirdikleri Tekke edebiyatı nazım türüne _____ adı verilir.
12. İnançlarla alay eder gibi bir üslupla yazılan ancak derin tasavvufî anlamlar içeren şiirlere _____ denir.

❏ **Murat Hoca'dan Altın Not:** Divan edebiyatında şairlerin takma adına 'mahlas' denirken, Âşık edebiyatında bu ismin şiirin son dörtlüğünde kullanılmasına '**tapşırma**' denir. Unutma, sınavda çıkar!

Halk Edebiyatı - Çoktan Seçmeli Değerlendirme

1. Aşağıdakilerden hangisi Anonim Halk Edebiyatı'nın genel özelliklerinden biri değildir?

- a) Söyleyeni belli olmayan (anonim) eserlerden oluşur.
- b) Dili sade ve halkın günlük konuşma dilidir.
- c) Sadece aruz ölçüsü ve tam kafiye kullanılır.
- d) Aşk, ölüm ve kahramanlık gibi evrensel temalar işlenir.
- e) Somut ve gerçekçi bir anlatım hakimdir.

2. "Bre, behey, hey" gibi ünlemlerle başlayan, kendine has bir ezgisi olan ve mertçe bir edayla söylenen Âşık Edebiyatı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Koşma
- b) Varsağı
- c) Semai
- d) Destan
- e) Mani

3. Tekke (Tasavvuf) edebiyatında Allah'ın birliğini, kudretini ve O'na duyulan aşkı konu alan; en büyük temsilcisi Yunus Emre olan tür hangisidir?

- a) İlahi
- b) Nutuk
- c) Şathiye
- d) Devriye
- e) Nefes

4. Âşıkların şiirlerinin son dörtlüğünde mahlaslarını (takma adlarını) kullanmalarına ne ad verilir?

- a) Kavuştak
- b) Tapşırma
- c) Tecnis
- d) İrticalen
- e) Mazmun

5. 7'li hece ölçüsüyle söylenen, tek dörtlükten oluşan ve 'aaxa' şeklinde kafiyelenen Anonim Halk Edebiyatı türü hangisidir?

- a) Türkü
- b) Ağıt
- c) Mani
- d) Koşma
- e) Semai

6. Türküler hakkında verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- a) Asıl konunun işlendiği bölümlere 'bent' denir.
- b) Her bendin sonunda tekrarlanan bölümlere 'kavuştak' denir.
- c) Türküler sadece yazılı gelenekle günümüze ulaşmıştır.
- d) Özel bir ezgiyle söylenmeleri temel özellikleridir.
- e) Hece ölçüsünün farklı kalıplarıyla söylenebilirler.

Halk Edebiyatı - Çoktan Seçmeli Değerlendirme (Devam)

7. Bir kimseyi ya da toplumun aksayan yönlerini eleştirmek amacıyla yazılan Âşık Edebiyatı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Taşlama
- b) Güzelleme
- c) Koçaklama
- d) Ağıt
- e) Devriye

8. 17. yüzyılda yaşamış, şiirlerinde sadece hece ölçüsünü kullanmış ve lirik doğa/aşk şiirleriyle (koşma, semai) tanınan ünlü halk şairi kimdir?

- a) Yunus Emre
- b) Karacaoğlan
- c) Dadaloğlu
- d) Köroğlu
- e) Kaygusuz Abdal

9. Tekke edebiyatında tarikat kurallarını ve adabını yeni giren müritlere öğretmek amacıyla yazılan şiirlere ne denir?

- a) Nefes
- b) Şathiye
- c) Nutuk
- d) Devriye
- e) İlahi

10. Aşağıdakilerden hangisi Türk Halk Edebiyatı'nın genel özelliklerinden biri değildir?

- a) Hece ölçüsünün kullanılması
- b) Yarım kafiye ve redife önem verilmesi
- c) Dilin sade ve anlaşılır olması
- d) Sadece dini ve tasavvufi konuların işlenmesi
- e) Ürünlerin genellikle müzik eşliğinde söylenmesi

▣ **Murat Hoca'dan Altın Not:** Halk Edebiyatı'nın tüm kollarında (Anonim, Âşık, Tekke) **hece ölçüsü, yarım kafiye** ve **sade bir dil** kullanımı ortaktır. Eserler genellikle saz eşliğinde, usta-çırak ilişkisiyle aktarılır.

Murat Hoca Çözüyor: Halk Edebiyatı Soru Çözümleri

Soru 1: "Mani" türünün en belirgin yapısal özelliği nedir?

Çözüm: Maniler tek dörtlükten oluşur, 7'li hece ölçüsüyle söylenir ve "aaxa" şeklinde kafiyelenir. İlk iki dize doldurmazdır, asıl anlam son iki dizededir.

Soru 2: Koşma ile Semai arasındaki en temel fark nedir?

Çözüm: En temel fark hece ölçüsüdür. Koşmalar genellikle 11'li hece ölçüsüyle, semailer ise 8'li hece ölçüsüyle söylenir. Ayrıca semailerin kendine has bir ezgisi vardır.

Soru 3: "Tapşırma" kavramı neyi ifade eder?

Çözüm: Âşık edebiyatında şairin, şiirinin son dörtlüğünde mahlasını (takma adını) kullanmasına "tapşırma" denir. Bu, Divan edebiyatındaki "mahlas" kullanımıyla eşdeğerdir.

Soru 4: Türkülerde asıl bölüm ile tekrar eden bölümün isimleri nelerdir?

Çözüm: Türkülerde asıl sözlerin bulunduğu bölüme "bent", her bendin sonunda tekrarlanan nakarat kısmına ise "kavuştak" (bağlantı) adı verilir.

Soru 5: Varsağı türünü diğer türlerden ayıran en belirgin üslup özelliği nedir?

Çözüm: Varsağılarda "Bre, behey, hey" gibi ünlemlerle sağlanan mertçe, yiğitçe bir eda vardır. Toroslar'daki Varsak Türkmenlerine ait bir türdür.

▣ **Murat Hoca'dan Altın Not:** Manilerin ilk iki dizesi sadece kafiyeyi uydurmak için söylenen '**doldurma**' dizelerdir. Asıl duygu ve düşünce her zaman **son iki dizede** verilir. Analiz yaparken son iki dizeye odaklan!

Murat Hoca Çözüyor: Çoktan Seçmeli Soru Çözümleri (1/3)

Soru 6: Aşağıdakilerden hangisi "Koşma"nın türlerinden biri değildir?
A) Güzelleme B) Taşlama C) Koçaklama D) Ağıt E) Devriye

Çözüm: Koşmalar konularına göre Güzelleme, Taşlama, Koçaklama ve Ağıt olarak ayrılır. "Devriye" ise Tekke edebiyatı nazım türüdür. Doğru Cevap: E

Soru 7: "Benden selam olsun Bolu Beyi'ne" dizesiyle tanınan, koçaklamalarıyla ünlü şair kimdir?
A) Karacaoğlan B) Köroğlu C) Dadaloğlu D) Seyrani E) Erzurumlu Emrah

Çözüm: Bolu Beyi ile olan mücadelesi ve yiğitçe söyleyişiyle tanınan şair Köroğlu'dur. Doğru Cevap: B

Soru 8: Aşağıdakilerden hangisi Mani türünün özelliklerinden biri değildir?

A) Tek dörtlükten oluşur B) 7'li hece ölçüsü C) Sadece dinî konular işlenir D) aaxa kafiye düzeni E) İlk iki dize doldurmaz

Çözüm: Manilerde aşk, doğa, ayrılık gibi her türlü konu işlenebilir. Sadece dinî konulara özgü değildir. Doğru Cevap: C

Soru 9: 19. yüzyılda yaşamış, taşlamalarıyla ünlü halk şairi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Seyrani B) Karacaoğlan C) Yunus Emre D) Köroğlu E) Dadaloğlu

Çözüm: Kayserili Seyrani, halk edebiyatında sosyal eleştiri ve taşlama denince akla gelen en önemli isimdir. Doğru Cevap: A

Soru 10: Aşağıdaki türlerden hangisi Tekke (Tasavvuf) edebiyatına aittir?

A) Varsağı B) Semai C) Şathiye D) Koşma E) Destan

Çözüm: Şathiye, dinî/tasavvufi konuları şakacı bir dille ele alan Tekke edebiyatı türüdür. Diğerleri Âşık edebiyatıdır. Doğru Cevap: C

■ **Murat Hoca'dan Altın Not:** 'Koçaklama' denince akla gelen iki büyük isim **Köroğlu** (16. yy) ve **Dadaloğlu**'dur (19. yy). Köroğlu'nda daha efsanevi, Dadaloğlu'nda ise daha toplumsal bir başkaldırı vardır.

Murat Hoca Çözüyor: Çoktan Seçmeli Soru Çözümleri (2/3)

Soru 11: "Ferman padişahın dağlar bizimdir" dizesiyle bilinen, koçaklamalarıyla ünlü şair kimdir?
A) Dadaloğlu B) Koroğlu C) Kayıkçı Kul Mustafa D) Dertli E) Gevheri

Çözüm: Avşar Türkmenlerinin yerleşik hayata zorlanmasına karşı çıkan ve bu dizeyi söyleyen Dadaloğlu'dur. Doğru Cevap: A

Soru 12: Aşk, sevgili ve doğa güzelliklerini anlatan koşmalara ne ad verilir?
A) Taşlama B) Güzelleme C) Koçaklama D) Ağıt E) Nutuk

Çözüm: Lirik konuların işlendiği koşma türüne "güzelleme" denir. Karacaoğlan bu türün ustasıdır. Doğru Cevap: B

Soru 13: Bektaşî şairlerin tasavvufî görüşlerini dile getirdikleri şiirlere ne ad verilir?
A) İlahî B) Nefes C) Nutuk D) Devriye E) Şathiye

Çözüm: Bektaşî tarikatına mensup şairlerin yazdığı dinî şiirlere "nefes" denir. Doğru Cevap: B

Soru 14: Türkülerde asıl sözlerin olduğu bölüme ne ad verilir?
A) Kavuştak B) Bağlantı C) Bent D) Tapşırma E) Mahlas

Çözüm: Türküler iki bölümden oluşur: Asıl konunun anlatıldığı "bent" ve her bent sonunda tekrarlanan "kavuştak". Doğru Cevap: C

Soru 15: Epik bir söyleyişi olan, kahramanlık ve savaş konularını işleyen şiir türü hangisidir?
A) Semai B) Koçaklama C) Varsağı D) Manî E) Ağıt

Çözüm: Yiğitlik ve savaş konularının işlendiği koşma türüne "koçaklama" denir. Doğru Cevap: B

■ **Murat Hoca'dan Altın Not:** Âşık edebiyatında **nazım biçimi** (koşma, semai) ile **nazım türü** (güzelleme, taşlama) karıştırılmamalıdır. Biçim yapıyı (ölçü, kafiye), tür ise konuyu ifade eder.

Murat Hoca Çözüyor: Çoktan Seçmeli Soru Çözümleri (3/3)

Soru 16: Halk edebiyatında şairlerin şiirlerini topladıkları, deri kaplı, aşağıdan yukarıya doğru açılan defterlere ne ad verilir?

A) Divan B) Cönk C) Mesnevi D) Tezkire E) Şerh

Çözüm: Halk şairlerinin şiirlerinin toplandığı bu özel defterlere "cönk" denir. Divan edebiyatındaki karşılığı "Divan"dır. Doğru Cevap: B

Soru 17: İslamiyet öncesi Türk edebiyatındaki "sagu" türünün Halk edebiyatındaki karşılığı nedir?

A) Koşma B) Türkü C) Mani D) Ağıt E) İlahi

Çözüm: Ölen kişinin ardından duyulan acıyı anlatan tür İslamiyet öncesinde "sagu", Halk edebiyatında "ağıt", Divan edebiyatında ise "mersiye"dir. Doğru Cevap: D

Soru 18: Hem hece hem de aruz ölçüsünü kullanan, Divan edebiyatından etkilenmiş halk şairi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karacaoğlan B) Koroğlu C) Dadaloğlu D) Aşık Ömer E) Pir Sultan Abdal

Çözüm: Karacaoğlan, Koroğlu ve Dadaloğlu sadece hece kullanmıştır. Aşık Ömer ise medrese eğitimi almış ve aruzla da şiirler yazmıştır. Doğru Cevap: D

Soru 19: "8'li hece ölçüsüyle söylenir, lirik ve canlı bir üslubu vardır." Bu özellikler hangi türü tanımlar?

A) Koşma B) Semai C) Destan D) Mani E) Türkü

Çözüm: 8'li hece ölçüsü ve kendine has ezgisiyle lirik konuları işleyen tür "semai"dir. Koşma ise 11'lidir. Doğru Cevap: B

Soru 20: Tarikata yeni giren müritlere tarikat kurallarını öğretmek amacıyla yazılan şiirler hangisidir?

A) Şathiye B) Nutuk C) Devriye D) Nefes E) İlahi

Çözüm: Müritleri eğitmek, yol yordam öğretmek için yazılan öğretici tasavvuf şiirlerine "nutuk" denir. Doğru Cevap: B

Murat Hoca Çözüyor: Halk Edebiyatı Soru Çözümleri (21-25)

Soru 21: Anonim Halk Edebiyatı'nda "Ağıt" türünün İslamiyet öncesi ve Divan edebiyatındaki karşılıkları nelerdir?

Çözüm: Ağıtın İslamiyet öncesi Türk edebiyatındaki karşılığı "Sagu", Divan edebiyatındaki karşılığı ise "Mersiye"dir. Her üçü de bir kişinin ölümü üzerine duyulan acıyı işler.

Soru 22: Tekke edebiyatında "Şathiye" türünün amacı nedir?

Çözüm: Şathiyeler, görünüşte inançlarla alay eder gibi bir üsluba sahip olsa da, aslında derin tasavvufi sırları ve Allah aşkını mecazi bir dille anlatmayı amaçlar. Ciddi bir düşüncenin şakacı bir dille verilmesidir.

Soru 23: Halk edebiyatında kullanılan yarım kafiye neden tercih edilmiştir?

Çözüm: Halk edebiyatı sözlü bir geleneğe dayandığı için yarım kafiye (tek ses benzerliği), irticalen (hazırlıksız) şiir söylemeyi kolaylaştırır. Halkın doğal dil yapısına ve söyleyiş kolaylığına uygundur.

Soru 24: Âşık edebiyatında "Güzelleme" türünün en önemli temsilcisi kimdir?

Çözüm: Güzelleme denince akla gelen ilk isim 17. yüzyıl şairi Karacaoğlan'dır. Doğayı, aşkı ve insan güzelliğini lirik bir dille anlatmada ustadır.

Soru 25: Türkülerin anonimleşme süreci nasıl gerçekleşir?

Çözüm: Türküler aslında ilk başta bir söyleyeni olan ürünlerdir. Ancak zamanla dilden dile aktarılırken söyleyeni unutulur ve halkın ortak malı haline gelir. Bu sürece "anonimleşme" denir.

▣ **Murat Hoca'dan Altın Not: Karacaoğlan,** Âşık edebiyatının en lirik şairidir. Diğer birçok şairin aksine şiirlerinde dini-tasavvufi konulara ve aruz ölçüsüne hiç yer vermemiş; tamamen somut aşkı ve doğayı işlemiştir.

Murat Hoca Çözüyor: Halk Edebiyatı Soru Çözümleri (26-30)

Soru 26: Kaygusuz Abdal hangi edebiyat kolunun temsilcisidir?

Çözüm: Kaygusuz Abdal, Tekke (Tasavvuf) edebiyatının önemli bir temsilcisidir. Özellikle nükteli ve sembolik bir dille yazdığı şathiyeleriyle tanınır.

Soru 27: Tekke edebiyatındaki "Devriye" nazım türünün temel felsefesi nedir?

Çözüm: Devriye, insanın ve evrenin Allah'tan gelip tekrar Allah'a döneceği (nüzul ve uruc) felsefesini işler. "Vahdet-i Vücut" anlayışının bir yansımasıdır.

Soru 28: Halk edebiyatında "irticalen söylemek" ne anlama gelir?

Çözüm: Bir hazırlık yapmadan, o anda, içinden geldiği gibi ve doğaçlama olarak şiir söylemektir. Özellikle âşık atışmalarında bu özellik çok önemlidir.

Soru 29: "Koçaklama" türünün özellikleri nelerdir?

Çözüm: Yiğitlik, savaş, kahramanlık ve mertlik konularını işleyen epik şiirlerdir. Köroğlu ve Dadaloğlu bu türün en önemli isimleridir.

Soru 30: Tekke edebiyatında "Nutuk" türü neden yazılır?

Çözüm: Tarikata yeni girmiş kişilere (müritlere), tarikatın adabını, kurallarını ve felsefesini öğretmek amacıyla yazılan didaktik (öğretici) şiirlerdir.

■ **Murat Hoca'dan Altın Not:** Halk şairlerinin çoğu okuma yazma bilmez. Şiirlerini bir ön hazırlık yapmadan, o an içlerinden geldiği gibi, yani **'irticalen' (doğaçlama)** söylerler. Bu da onların yeteneğinin en büyük kanıtıdır.

Cevap Anahtarı

SAYFA 1 & 2 ETKİNLİKLER

Sayfa 1 - Etkinlik 1: Mani (7'li hece ölçüsü, aaxa kafiye düzeni ve ilk iki dizinin doldurma olması belirleyici özelliklerdir.)

Sayfa 1 - Etkinlik 2: 1. Dörtlük: Güzelleme (Doğa sevgisi ve lirik anlatım), 2. Dörtlük: Ağıt (Ölüm ve hüzün teması.)

Sayfa 2 - Metin Analizi: Metin I: Semai (8'li hece ve lirik üslup), Metin II: Varsağı (Bre/Behey ünlemleri ve mertçe eda.)

SAYFA 4: BOŞLUK DOLDURMA

1. Anonim
2. Mani
3. Kavuştak
4. Tapşırma
5. Koşma
6. Varsağı
7. İlahi
8. Sözlü
9. Ağıt
10. Bağlama / Saz
11. Nefes
12. Şathiye

SAYFA 5 & 6: ÇOKTAN SEÇMELİ TEST

1. **C** - Halk edebiyatında aruz değil, hece ölçüsü ve yarım kafiye esastır.
2. **B** - "Bre, behey" gibi ünlemler Varsağı türünün en tipik özelliğidir.
3. **A** - Allah aşkını konu alan ve Yunus Emre ile özdeşleşen tür İlahidir.
4. **B** - Şairin adının son dörtlükte geçmesine halk edebiyatında Tapşırma denir.
5. **C** - 7'li hece ve aaxa düzeniyle yazılan tek dörtlük Manidir.
6. **C** - Türküler sözlü gelenekle dilden dile aktarılır, sadece yazılı değildir.
7. **A** - Toplumun veya kişilerin aksayan yönlerini eleştiren şiirler Taşlamadır.
8. **B** - 17. yüzyılın sadece hece kullanan en büyük lirik şairi Karacaoğlan'dır.
9. **C** - Tarikat kurallarını ve adabını öğreten didaktik şiirler Nutuk'tur.
10. **D** - Halk edebiyatında sadece dini değil, beşeri aşk ve kahramanlık da işlenir.

Not: Tablo ve sentez soruları (Sayfa 3) öğrencinin yorumuna ve konu özetindeki bilgilere göre değerlendirilmelidir. Murat Hoca ile çözümlü 30 sorunun detaylı açıklamaları ilgili sayfalarda (Sayfa 7-12) yer almaktadır.

Sınav Yolculuğunda Küçük Bir Mola

Selam sevgili öğrencim, Türk Halk Edebiyatı maratonunu burada noktadık. Yorulduğunu biliyorum ama inan bana, bu emeklerinin karşılığını mutlaka alacaksın. ☐

Sınav hazırlığı sadece test çözmek değil, aynı zamanda zihnini taze tutmak ve kendine vakit ayırmaktır. Şimdi o kalemimi bir kenara bırak, arkana yaslan ve ne kadar yol kat ettiğini hatırla. Başardığın her şey, sabrının ve emeğinin birer nişanesi.

Hiçbir sınav kağıdı senin hayallerinden, sağlığından ve senin değerinden daha önemli değil. Sen elinden geleni yapıyorsun ve ben seninle gurur duyuyorum. Güzelce dinlen, zihnini toparla ve yola devam et. Murat Hocan her zaman seninle! ☐

"Her şeyin üstüne geldiği o an, belki de her şeyin değişeceği andır. Pes etme."

☐ **Murat Hoca'dan Küçük Bir Sır:** AYT'de zihin yorulunca bazen en kolay şeyi bile görmezden gelebiliriz. Sorulardaki o 'anahtar kelimeler' senin can simidindir, altını çizmeyi alışkanlık haline getir. Sen bu işi halledeceksin, kendine güven!